

HOTĂRÎRE
pentru controlul constituționalității art.10 alin.(3) din Legea
nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 “Cu privire la procedura
de alegere a Președintelui Republicii Moldova”, în redacția
Legii nr.49-XVIII din 30 octombrie 2009

nr. 5 din 16.03.2010

Monitorul Oficial nr.39-40/5 din 23.03.2010

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Dumitru PULBERE – președinte
Alina IANUCENCO – judecător
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător-raportor
Valeria ȘTERBETȚ – judecător

grefier – Corina Popa, cu participarea reprezentantului autorilor sesizării, Serghei Sîrbu, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională, Ion Creangă, reprezentantului permanent supleant al Guvernului la Curtea Constituțională, Oleg Efrim, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității art.10 alin.(3) din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 “Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova”, în redacția Legii nr.49-XVIII din 30 octombrie 2009.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlament Vadim Mișin și Maria Postoico, depusă la 17 decembrie 2009, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 19 ianuarie 2010 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea a dispus de punctele de vedere comunicate de Parlament, Guvern, Ministerul Justiției, Academia de Științe a Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova și Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de participanții la proces, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

1. La 30 octombrie 2009 Parlamentul a adoptat Legea nr.49-XVIII pentru modificarea Legii nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 “Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova” (în continuare – Legea nr.49-XVIII¹ și, respectiv, Legea nr.1234-XIV²). Art.10 din Legea nr.1234-XIV a fost expus într-o nouă redacție.

¹ M.O., 2009, nr.159, art.472

² M.O., 2000, nr.139-140, art.996

Potrivit alin.(3) art.10 din Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, “în cursul unui an Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată. Următoarea dizolvare a Parlamentului poate avea loc numai după expirarea unui an de la data ultimei dizolvări”.

2. În sesizare se menționează că prin modificarea art.10 din Legea organică cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova Parlamentul a completat, de fapt, art.78 din Constituție cu prevederi noi, de asemenea, a dat interpretare art.85 din Constituție, care prevede cazurile de dizolvare a Parlamentului, diferite de cel stabilit în art.78 alin.(5) din Constituție. Modificînd art.10 din Legea cu

privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, legiuitorul, în opinia autorilor sesizării, a condiționat obligația Președintelui în exercițiu de a dizolva Parlamentul în cazul nealegerii Președintelui Republicii Moldova după alegerile repetate.

Semnatarii sesizării consideră că Parlamentul, adoptând această normă legală, și-a depășit atribuțiile prevăzute de art.66 din Constituție și a încălcat prevederile art.1 alin.(3), art.7, art.8, art.78 și art.135 alin.(1) lit.b) din Legea Supremă.

3. Examinînd prevederile legale contestate prin prisma normelor constituționale și în raport cu legislația națională și internațională în domeniu, Curtea reține următoarele.

Constituția, în Capitolul V, reglementează instituția Președintelui Republicii Moldova – șeful statului, garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

Conform prevederii art.78 alin.(1) din Constituție, Președintele Republicii Moldova este ales de Parlament. Prin urmare, obligația și responsabilitatea pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova revine Parlamentului, organul reprezentativ suprem și legislativ al țării.

Procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, potrivit art.78 alin.(6) din Constituție, este stabilită prin lege organică. Pentru executarea acestei dispoziții constituționale, la 22 septembrie 2000 Parlamentul a adoptat Legea organică nr.1234-XIV “Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova”, care a fost modificată la 30 octombrie 2009.

Art.78 alin.(5) din Constituție stipulează că, dacă și după alegerile repetate Președintele Republicii Moldova nu va fi ales, Președintele în exercițiu *dizolvă* Parlamentul și stabilește data alegerilor în noul Parlament.

Această dispoziție constituțională a fost preluată în art.10 alin.(2) din Legea organică cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova.

Curtea subliniază că prin dispoziția art.78 alin.(5) din Constituție se urmărește asigurarea funcționalității organelor constituționale ale statului.

Apreciind dreptul constituțional al Președintelui în exercițiu de a dizolva Parlamentul în circumstanțele prevăzute de art.78 alin.(5) din Constituție, în avizele nr.4 din 26 decembrie 2000³ și nr.2 din 12 iunie 2009⁴ privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, Curtea Constituțională a subliniat că acest drept al Președintelui în exercițiu reprezintă o modalitate de a reacționa la obstrucționarea alegerilor prezidențiale repetate. În acest caz Președintele în exercițiu nu numai că este în drept să dizolve Parlamentul, dar, potrivit Legii Supreme, și are *obligația* de a proceda astfel.

³ M.O., 2000, nr.163-165, art.49

⁴ M.O., 2009, nr.103, art.12

Dizolvarea Parlamentului reprezintă o sancțiune constituțională care se aplică acestuia în cazurile prevăzute de art.78 alin.(5) și art.85 alin.(1) din Constituție.

Art.85 alin.(1) din Constituție reglementează alte cazuri, decît cel prevăzut de art.78 alin.(5), în care Președintele Republicii Moldova, în virtutea competențelor sale constituționale, poate dizolva Parlamentul. Prin dizolvarea Parlamentului și desfășurarea alegerilor repetate electoratului i se oferă posibilitatea de a soluționa pe cale constituțională conflictul dintre autorități.

Alineatele (3) și (4) ale art.85 din Constituție conțin restricțiile referitoare la dizolvarea Parlamentului.

Ținîndu-se cont de principiul unității materiei constituționale, obligația Președintelui în exercițiu de a dizolva Parlamentul, conform prevederilor art.78 alin.(5) din Constituție, este necesar a fi realizată cu respectarea prevederilor art.85 alin.(3) din Constituție.

Potrivit art.85 alin.(3) din Constituție, în cursul unui an Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată. Scopul acestei norme constituționale este de a garanta stabilitatea politică și funcționarea neîntreruptă a organului legislativ. Nici unul din aceste obiective nu poate fi realizat în cazul alegerilor repetate desfășurate la intervale scurte de timp. Situația respectivă ar crea impedimente și pentru negocierile politice.

Prevederile art.85 alin.(3) din Constituție sînt aplicabile în orice situație care implică dizolvarea Parlamentului.

Constituția, ca izvor principal al dreptului, stabilește principiile fundamentale, care își găsesc realizare în legile organice și ordinare adoptate de către Parlament.

Ca organ legislativ suprem, Parlamentul este în drept să adopte legi prin care să dezvolte normele constituționale și să explice modul de aplicare a acestora.

În exercitarea atribuțiilor consfințite în art.66 lit.a) și lit.c) din Constituție, Parlamentul a dezvoltat norma constituțională a art.85 alin.(3) în art.10 alin.(3) din Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, stipulând că următoarea dizolvare a Parlamentului poate avea loc numai după expirarea unui an de la data ultimei dizolvări.

Această specificare, contrar afirmațiilor din sesizare, nu poate fi considerată ca un act de interpretare oficială a normei constituționale, care ține de competența exclusivă a Curții Constituționale.

Avînd în vedere cele expuse, Curtea consideră că prevederile contestate ale art.10 alin.(3) din lege sînt constituționale și nu contravin normelor art.78 și art.85 alin.(3) din Constituție.

Din dispozițiile art.78 alin.(5) din Constituție, coroborate cu norma constituțională a art.85 alin.(3) și cu prevederea art.10 alin.(3) din Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, rezultă cu certitudine că după expirarea unui an de la data ultimei dizolvări a Parlamentului, dar nu mai devreme, Președintele în exercițiu, în baza avizului Curții Constituționale privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, adoptat, la sesizare, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.f) din Constituție, are obligația de a emite decretul privind dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei alegerilor anticipate în termenele prevăzute de art.76 alin.(3) din Codul electoral.

Pentru motivele arătate, conducîndu-se după prevederile art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61, art.62 și art.68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se declară drept constituționale prevederile art.10 alin.(3) din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 “Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova”, în redacția Legii nr.49-XVIII din 30 octombrie 2009.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE Dumitru PULBERE

Chișinău, 16 martie 2010.

Nr.5.

ADRESĂ

La 16 martie 2010 Curtea Constituțională a examinat sesizarea deputaților în Parlament Vadim Mișin și Maria Postoico pentru controlul constituționalității art.10 alin.(3) din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 “Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova”, în redacția Legii nr.49-XVIII din 30 octombrie 2009.

În hotărîrea sa Curtea a subliniat că, în virtutea prevederilor constituționale ale art.78 alin.(5), coroborate cu art.85 alin.(3) din Constituție și art.10 alin.(3) din Legea nr.1234-XIV, Președintele în exercițiu este obligat să dizolve Parlamentul după expirarea unui an de la data ultimei dizolvări și să stabilească data alegerilor în noul Parlament.

De menționat că prevederile Legii cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova nu stabilesc termenul-limită, termen care nu poate fi depășit, fiind obligatoriu, pentru dizolvarea Parlamentului după expirarea unui an de la ultima dizolvare.

Curtea reține atenția Parlamentului asupra acestei lacune în legislație și asupra oportunității de a o lichida, deoarece omisiunea respectivă comportă riscul ca Președintele în exercițiu sau persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova să fie învinuită de încălcarea normelor constituționale.

Pentru motivele arătate, în temeiul art.28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.79 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională solicită Parlamentului să examineze prezenta adresă în vederea lichidării lacunei semnalate și să informeze Curtea despre decizia adoptată în termenele stabilite de lege.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE Dumitru PULBERE